

Анотація

Сафончик О. И. Проблемные вопросы реализации права общей долевой собственности по законодательству Украины. — Статья.

Статья посвящена рассмотрению проблемных вопросов реализации права общей долевой собственности по законодательству Украины. Суть общей долевой собственности состоит в том, что каждый из собственников имеет четко определенную долю в праве собственности на общее имущество (идеальную долю). При общей совместной собственности размеры долей заранее не определены, хотя предполагается, что они равные. Владение, пользование и распоряжение общей собственностью осуществляются по взаимному согласию всех ее участников, а при его отсутствии — спор решается в судебном порядке. В случае инициирования вопроса о выделе своей доли из общего имущества всеми собственниками фактически происходит ликвидация права общей долевой собственности (раздел).

Ключевые слова: собственность, право общей собственности, право общей долевой собственности.

Summary

Safonchuk O. I. Problematic Issues of Realization of the Right Common Shared Ownership Under Ukraine Law. — Article.

This article is devoted to the problematic issues of realization of the right common shared ownership. The essence of the common property is that each of the co-owners have a clearly defined share in the ownership of common property (the ideal proportion). When common property dimensions of shares previously not been determined, although it is assumed that they are equal. Possession, use and disposal of common property made by mutual agreement of all participants, and in its absence is a dispute resolved in court. In the case of initiation of the question of its allocated share of the common property of all co-owners actually is the elimination of the right common property (section).

Keywords: ownership, the right of common ownership, the right of common shared ownership.

УДК 347.189-053.2

С. А. Чванкін

ПОРЯДОК ВИЗНАЧЕННЯ ПРИЗВИЩА, ІМЕНІ ТА ПО БАТЬКОВІ ДИТИНИ (ЦИВІЛЬНО-ПРАВОВІ, СІМЕЙНО-ПРАВОВІ ТА ЦИВІЛЬНО-ПРОЦЕСУАЛЬНІ АСПЕКТИ)

Прізвище, ім'я та по батькові є тими ознаками, які індивідуалізують особу, виділяють її з-поміж інших, надаються їй при реєстрації народження і є невід'ємними від неї. Права та обов'язки матері, батька і дитини ґрунтуються на походженні дитини від них, засвідченому державним органом реєстрації актів цивільного стану (ст. 121 СК України). Актуальність теми зумовлена тим, що в Україні з прийняттям нових ЦК, СК та ЦПК України уточнені правила визначення прізвища, імені та по батькові дитини.

Ціллю цієї статті є аналіз цивільно-правових, сімейно-правових та цивільно-процесуальних аспектів визначення прізвища, імені та по батькові дитини.

Порядок реєстрації народження визначений СК України та Правилами реєстрації актів цивільного стану в Україні, затвердженими наказом Мін'юсту України від 18 жовтня 2000 р. № 52/5 з відповідними змінами.

Реєстрація народження засвідчується свідоцтвом про народження.

Реєстрація народження дитини провадиться державним органом реєстрації актів цивільного стану з одночасним визначенням її походження та присвоєнням прізвища, імені та по батькові.

Заяву про реєстрацію народження дитини батьки зобов'язані подати невідкладно, але не пізніше одного місяця з дня народження дитини, а заклади охорони здоров'я при народженні мертвої дитини — не пізніше трьох діб. У відповідності до п. 2.3 Правил реєстрації невиконання цього обов'язку є підставою для покладення на батьків дитини та керівника закладу охорони здоров'я відповідальності, установлені ст. 212 КоАП.

Якщо дитина народилася мертвою, то свідоцтво про народження в цьому разі не видається, відомості про це записуються в книзі реєстрації актів про народження на підставі лікарського свідоцтва про перинатальну смерть форми № 106-2/о. Якщо смерть дитини настала незабаром після її народження, навіть якщо вона прожила хоч декілька хвилин, складаються два записи: про народження і смерть, але видається тільки свідоцтво про смерть.

Якщо дитина народилася під час перебування матері на морському, річковому, повітряному судні, у потязі або в іншому транспортному засобі, то реєстрація народження провадиться за місцем проживання батьків (одного з них). Місцем народження зазначається місце проживання батьків. Підставою для реєстрації народження може бути акт, складений посадовими особами (капітаном судна, командиром, начальником потягу) іншого транспортного засобу за участю двох свідків і лікаря або фельдшера (якщо лікар або фельдшер були на транспортному засобі).

Якщо дитина народилася в експедиції, на судні або в іншій віддаленій місцевості, де немає органів реєстрації актів цивільного стану, реєстрація народження провадиться за місцем проживання батьків чи одного з них не пізніше одного місяця з дня їх повернення. У цих випадках, на бажання батьків, місцем народження дитини в записі акта про народження зазначається місце проживання батьків або фактичне місце народження, якщо воно підтвержене медичним свідоцтвом про народження.

Так само вирішується питання реєстрації народження дитини, якщо вона народилася за кордоном і її народження не було зареєстровано в консульській установі, дипломатичному представництві України чи компетентному органі іноземної держави.

Реєстрація народження підкинутої, знайденої дитини провадиться за письмовою заявою представника служби у справах дітей. Одночасно із заявою про реєстрацію народження дитини до органів реєстрації актів цивільного стану подаються рішення про реєстрацію народження підкинутої, знайденої дитини, яке приймається органом опіки та піклування за поданням служби у справах дітей протягом 15 днів після надходження повідомлення про таку дитину, а також довідка закладу охорони здоров'я про вік підкинутої, знайденої дитини.

У випадку, коли батьки підкинутої, знайденої дитини невідомі, прізвище, власне ім'я, по батькові такої дитини, а також прізвище, власне ім'я, по бать-

кові її батьків записуються згідно з даними, зазначеними в рішенні органу опіки та піклування.

У відповідності до п. 2.11 Правил реєстрації при реєстрації народження близнят про кожного з них складається окремий запис акта про народження і видається окреме свідоцтво про народження.

Статтями 145–147 СК України встановлений порядок визначення прізвища, імені, по батькові дитини (присвоєння прізвища (родового імені), по батькові (батьківського імені) та власного імені) при реєстрації народження державним органом реєстрації актів цивільного стану.

Визначення імені. Відповідно до ст. 28 ЦК України — фізична особа набуває прав та обов'язків і здійснює їх під своїм ім'ям.

Ім'я фізичної особи, яка є громадянином України, складається із прізвища, власного імені та по батькові, якщо інше не впливає із закону або звичаю національної меншини, до якої вона належить.

Ім'я дитини визначається за згодою батьків. Одне з перших рішень, які належить прийняти батькам, — вибір імені для дитини. Це дуже серйозне рішення, тому новоспеченим мамі й татові варто підійти до цього процесу не тільки з фантазією, а й з повною відповідальністю. Багато хто вважає, що ім'я впливає на характер людини, і тому пошук його — напружена і хвилююча робота для обох батьків.

Коли новій людині дають ім'я, це ще й суспільні відносини, що підлягають і правовому регулюванню. Ці відносини входять в інститут особистих немайнових прав та обов'язків батьків і дітей. Логічно, що такі правовідносини регулюються сімейним законодавством.

СК регламентує, що «ім'я дитини визначається за згодою батьків» (ч. 1 ст. 146).

Система імен, що побутує в нашій країні, формувалася протягом багатьох століть. Їх підказували здебільшого різні обставини родинного життя. Наприклад, довгоочікуваного сина називали Ждан, небажаного — Неждан, Нечай, перший син діставав ім'я Одинець, третій у сім'ї — Третяк і т.п. В іменах відображалися певні риси людей (Буян), пора року, коли дитина з'явилася на світ (Весна), віра в магичну силу імені, спільного з назвою рослин, тварин тощо (Береза, Орел, Сокіл). Імена з негативним емоційним забарвленням давалися як застережний захід: за уявленням наших пращурів погані імена (Горе, Захворій) оберігали дітей від дії злих духів.

Такі імена, як Іван, Олексій, Михайло, Григорій, Петро, Федір, Ганна, Олена, Катерина, популярні в Україні, належать до візантійських імен, а такі як: Богдан, Віра, Надія, Любов — з грецької мови, Ігор, Олег, Ольга — скандинавського походження.

Із вибором імен пов'язано багато звичаїв. У нас переважно дають ім'я святого, в день якого народилася дитина. Ім'я дитині вибирають родичі, однак дуже часто покладаються на волю священика. В інших народів вибирають ім'я батьки, перш за все батько, повитуха або куми, буває, що радиться ціла родина.

У наші дні переважна більшість імен, якими називають новонароджених,

належить до системи традиційних імен, успадкованої від попередніх поколінь. Поряд з «офіційними» іменами існують розмовно-побутові (скорочені, чи усічені, здрібно-пестливі та згрубіло-зневажливі) їх варіанти.

Батьки не завжди зважають на здатність імен варіюватися, наполягаючи на присвоєнні дитині не документального варіанта імені, з порушенням правил правопису. Носії таких імен, особливо дорослі, відчують незручність у багатьох життєвих обставинах. Такі імена ускладнюють подальше документування особи при оформленні документів про освіту, отриманні паспорта та інші.

Тому, даючи ім'я, варто уникати якихось небажаних асоціацій поєднання ініціальних літер, воно повинно бути гарним, простим, милозвучним, яке вдало поєднувалося б з прізвищем і по батькові. До вибору імені батькам слід ставитися з усією відповідальністю, щоб не довелося їх дітям у майбутньому порушувати питання про зміну імені.

Але іноді дійти згоди про ім'я дитини батькам не вдається, наприклад, запропоноване батьком ім'я викликає стійкі негативні асоціації в матері, а ім'я, яке пропонує матір, на думку батька, абсолютно неприйнятне в нинішньому столітті.

Згідно з ч. 3 ст. 146 СК «спір між батьками щодо імені дитини може вирішуватись органом опіки і піклування або судом».

Зміст ч. 3 ст. 146 СК не дає чіткого визначення виду цивільного судочинства, в якому має розглядатися така категорія справ, напевне мається на увазі позовне провадження. Позовне судочинство передбачає пред'явлення позовної заяви і наявність двох сторін — позивача й відповідача. На перший погляд, усе здається досить простим: у дитини двоє батьків, між якими виникла суперечка, вони й повинні виступати сторонами процесу. Оскільки предмет позову є спірні сімейні правовідносини, то головним питанням тут стає: чиє і яке саме право порушене?

Права на одноосібне визначення імені будь-ким із батьків не існує — є положення про вибір імені за згодою. Але батьки разом не можуть дійти згоди з приводу вибору імені для їхньої дитини. Тобто фактично порушення права немає, тому що немає самого права. По суті, заява повинна надійти від обох батьків, адже вони мають «спільний статус», однакові права та обов'язки, і виступати в суді вони повинні на одній стороні. Але, виходячи з того, що між батьками є спір, все ж таки «розділимо» їх на дві процесуальні сторони. Причому відповідчу варто пред'явити зустрічний позов з аналогічними вимогами [1].

Далі виникає питання, на якій підставі суд повинен надати перевагу комусь із батьків. Адже згідно із законом вони рівні у своїх правах і обов'язках відносно дитини (ст. 141 СК). Закон також не знає імен, які мають «перевагу». Можна, звичайно, припустити, що суддя вибере те ім'я, яке підходить за національним критерієм (а якщо батьки різних національностей?), або яке благозвучніше і краще поєднується з прізвищем і по батькові (чисто суб'єктивний погляд судді), або яке має велике значення для якоїсь сторони (оцінке поняття, яке можна оспорювати до безкінечності). Але це лише роздуми — правових підстав для таких переваг немає.

Яким саме має бути рішення в такій справі? Найцікавіший варіант — це зобов'язати батьків дійти згоди й дати дитині ім'я. Звичайно, він звучить щонайменше дивно. Законодавець розраховує, що суд повинен винести рішення, яким зобов'яже батьків назвати дитину конкретним ім'ям.

Ім'я дитини, народженої жінкою, яка не перебуває у шлюбі, у разі відсутності добровільного визнання батьківства визначається матір'ю дитини. Дитині може бути дано не більше двох імен, якщо інше не впливає із звичаю національної меншини, до якої належать мати і (або) батько. Спір між батьками щодо імені дитини може вирішуватися органом опіки та піклування або судом (ст. 146 СК).

Прізвище дитини визначається за прізвищем батьків. Якщо мати, батько мають різні прізвища, прізвище дитини визначається за їхньою згодою. Батьки, які мають різні прізвища, можуть присвоїти дитині подвійне прізвище, утворене шляхом з'єднання їхніх прізвищ. Спір між батьками щодо прізвища дитини може вирішуватися органом опіки та піклування або судом (ст. 145 СК).

Відповідно до п. 2.6 Положення про порядок, зміни, доповнення, поновлення та анулювання актових записів цивільного стану, затвердженого наказом Мініюсту України від 26 вересня 2002 р. № 86/5, заяви батьків про виправлення (зміну) прізвища або імені дитини в актовому записі про її народження в зв'язку з тим, що при реєстрації народження дитині присвоєно прізвище або ім'я без урахування побажань обох або одного з батьків, приймаються відділами реєстрації актів цивільного стану не пізніше одного року з дня народження, а заяви про виправлення імені дитини в зв'язку з тим, що вона фактично має ім'я, відмінне від зазначеного в актовому записі про її народження, — до досягнення нею 16-річного віку.

Стаття 148 СК передбачає можливість **зміни прізвища дитини її батьками**, зокрема:

– у разі зміни прізвища обома батьками змінюється прізвище дитини, яка не досягла семи років. Якщо дитина досягла семи років, прізвище змінюється за її згодою;

у разі зміни прізвища одного з батьків прізвище дитини може бути змінене за згодою обох батьків та дитини, яка досягла семи років;

за заявою батьків або одного з них, якщо другий помер, оголошений померлим, визнаний недієздатним або безвісно відсутнім, дитині, яка не досягла чотирнадцяти років та якій при реєстрації народження присвоєно прізвище одного з батьків, може бути змінене прізвище на прізвище другого з батьків;

у разі заперечення одним із батьків щодо зміни прізвища дитини спір між ними щодо такої зміни вирішується органом опіки та піклування або судом. При вирішенні спору беруться до уваги виконання батьками своїх обов'язків щодо дитини, а також інші обставини, які засвідчують відповідність зміни прізвища інтересам дитини.

По батькові дитини визначається за іменем батька. По батькові дитини, народженої жінкою, яка не перебуває у шлюбі, за умови, що батьківство щодо дитини не визнано, визначається за іменем особи, яку мати назвала її батьком

(ст. 147 СК). Якщо батько має подвійне ім'я, то по батькові дитині присвоюється за одним із них на вибір батьків. На прохання батьків по батькові може також утворюватись згідно з національними традиціями або не присвоюватись взагалі. У разі реєстрації народження дитини в громадян, у національній традиції яких немає звичаю зазначати по батькові, то в записі акта та свідоцтві про народження дитини мають право записати лише її прізвище та ім'я (п. 2.23 Правил реєстрації).

У разі, якщо батько змінив своє ім'я, по батькові дитини, яка досягла чотирнадцяти років, змінюється за її згодою (ст. 149 СК).

Література

1. Ім'я для дитини — вибір згідно із законом // http://www.roditeli.com.ua/view/name_zakon

Анотація

Чванкін С. А. Порядок визначення прізвища, імені та по батькові дитини (цивільно-правові, сімейно-правові та цивільно-процесуальні аспекти). — Стаття.

Стаття присвячена дослідженню особливостей визначення та порядку реєстрації прізвища, ім'я та по батькові дитини. Проаналізовані цивільно-правові, сімейно-правові та цивільно-процесуальні аспекти визначення прізвища, імені та по батькові дитини.

Ключові слова: порядок реєстрації прізвища, ім'я та по батькові дитини, визначення прізвища, ім'я та по батькові дитини, ім'я фізичної особи, індивідуалізація фізичної особи.

Аннотация

Чванкин С. А. Порядок определения фамилии, имени и отчества ребенка (гражданско-правовые, семейно-правовые и гражданско-процессуальные аспекты). — Статья.

Статья посвящена исследованию особенностей определения и порядка регистрации фамилии, имени и отчества ребенка. Проанализированы гражданско-правовые, семейно-правовые и гражданско-процессуальные аспекты определения фамилии, имени и отчества ребенка.

Ключевые слова: порядок регистрации фамилии, имени и отчества ребенка; определение фамилии, имени и отчества ребенка; имя физического лица, индивидуализация физического лица.

Summary

Chvankin S. A. Order of Definition of a Surname, Name and Patronymic of the Child (Civil-Law, Family-Legal and Civil-Remedial Aspects). — Article.

The article is devoted to the research and determination of the order of child's name, surname and patronymic registration. Civil, family law and civil procedural aspects of the child's surname, name and patronymic determination are analyzed.

Keywords: procedure of child's name, surname and patronymic registration, the definition of child's name, surname and patronymic, the name of an individual, the individualization of a person.